

Савез самосталних синдиката Србије
Посланичким групама у Скупштини Србије

Савез самосталних синдиката Србије разматрао је Предлог Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, те је стао на становиште да Вам предложи да Народној скупштини Републике Србије као своје, а на основу члана 161. Пословника Народне скупштине («Сл. гласник РС», бр. 52/2010) у вези члана 107 Устава Републике Србије («Сл. гласник РС», бр. 98/2006) предложите следеће

А М А Н Д М А Н Е
НА ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О
ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ

I
АМАНДМАН

Члан 9. Предлога Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању («Сл. гласник РС», бр. 34/03, 84/04, 85/05, 5/09), мења се и гласи:

„ Члан 9.

У члану 20. после става 3. додаје се став 4. који гласи:

„Осигураник коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, право на старосну пензију стиче са навршених 40 година стажа осигурања.“

О б р а з л о ж е њ е

Сматрамо, када је у питању утврђивање услова одласка у старосну пензију осигураника са увећаним трајањем (бенефицирани стаж), да треба задржати постојеће решење садржано у важећем Закону о пензијско-инвалидском осигурању, које треба допунити са могућношћу да сви запослени којима се признаје стаж осигурања са увећаним трајањем могу да буду пензионисани **када наврше четрдесет година стажа осигурања.**

Услов да осигураници са стажом осигурања са увећаним трајањем буду пензионисани када наврше 40 година радног стажа у највећој мери

односи се на рударе, ливце, као и на остале запослене са стажом осигурања који се рачуна са увећаним трајањем.

Рударско-геолошки услови у лежиштима угља у Србији, због својих специфичности, не омогућавају примену савремених метода откопавања, те су због тога у нашим угљенокопима у примени методе откопавања које се често свODE на искључиву примену мануелног рада. У току пуног радног времена, и поред примене прописаних мера заштите на раду, рудари су изложени штетним утицајима на њихово здравље и професионалну радну способност.

Штетни утицаји на здравствено стање и професионалну радну способност проузроковани су:

- психичким стресовима при манифестовању непредвидивих процеса и појава у јамама, у случајевима појединачне и колективне незгоде и несреће;
- изложености променљивим микроклиматским условима при раду и боравку у затвореним просторијама са вештачком и смањеном расветом;
- радом у запрашеном простору, често са смањеним садржајем кисеоника, удисању штетних и опасних гасова, повећаном влагом, промајом, буком, вибрацијом, променом барометарског притиска, повишеној, односно сниженој температури, изузетним напрезањем чула слуха и вида, напрезањем удова при кретању кроз јамске просторије, држањем тела у погнутом положају због скучености простора и често мале висине јамских просторија.

Због често непредвидивих процеса и појава у јамама (изненадни продор јамске воде, појава јамских пожара, повећана концентрација штетних и опасних гасова, изненадна зарушавања јамских просторија и др.) те ради санације истих, од запослених се захтева учешће у акцијама у времену које је без ограниченог трајања.

Наведени напори и тешки услови рада рудара у току радног века проузрокују честа обољења, смањења радне способности и инвалидност. Предложене измене Закона у великој мери девалвирају бенефицирани радни стаж и делују нестимулативно на постојеће раднике, као и на запошљавање нових радника.

II АМАНДМАН

После члана 10. додаје се члан 10а који гласи:

„Члан 10а

Запослени код кога постоји преостала радна способност има право на распоређивање на други одговарајући посао, односно право на одговарајуће запослење са пуним радним временом, право на

преквалификацију или доквалификацију, као и право на новчане накнаде у вези са коришћењем тих права.

Запослени с преосталом радном способношћу има право на накнаду зараде, и то:

1) зараде од дана настанка инвалидности до дана распоређивања, односно запослења на другом одговарајућем послу, односно до упућивања на преквалификацију или доквалификацију;

2) зараде за време преквалификације или доквалификације;

3) зараде од дана завршене преквалификације или доквалификације до дана распоређивања односно запослења на другом одговарајућем послу;

4) у висини разлике зараде на другом одговарајућем послу."

О б р а з л о ж е њ е

Закон о пензијском и инвалидском осигурању, у члану 21., појам **инвалидност** дефинише као: „... **потпуни губитак радне способности због промена у здравственом стању проузрокованих повредом на раду, професионалном болешћу, повредом ван рада или болешћу, које се не могу отклонити лечењем или медицинском рехабилитацијом.**“

Потпуни губитак радне способности, према овом закону, основ је за стицање права на инвалидску пензију.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању, под појмом инвалидност, као што видимо, није обухватио **смањење радне способности**, већ само њен потпуни губитак.

Чланом 78. Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању из 2005. године, прописано је да ће се посебним законом уредити услови и начин за стицање права по основу делимичне инвалидности за осигуранике запослених и осигуранике самосталних делатности, **што до данас није учињено.**

Схватање инвалидности као потпуног губитка радне способности у несагласности је са Законом о раду, односно са чл. 12. („запослени има ... и друга права у случају болести, смањења или губитка радне способности из старости...“) и 101. („послодавац је дужан да обезбеди обављање послова према преосталој радној способности“).

III АМАНДМАН

У члану 25. став 1. брише се.

О б р а з л о ж е њ е

За одређивање висине старосне пензије осигуранику жени, навршен стаж осигурања, према важећем закону, увећава се за 15%.

Предлогом Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, предложено је да се навршен стаж осигурања, осигуранику жени уместо за 15% повећава за 6%.

Против смо смањивања процента додатног стажа за жене, односно сматра да и даље треба задржати проценат од 15%.

IV АМАНДМАН

После члана 25. додаје се члан 25а који гласи:

Члан 25а

„У члану 70. у ставу 4. речи: „Вредност општег бода из става 1. овог члана усклађује се на начин који је прописан за усклађивање пензија.“, замењују се речима: „вредност општег бода из става 1. овог члана, усклађује се два пута годишње са кретањем зараде у Републици у претходних шест месеци“.“

О б р а з л о ж е њ е

Сматрамо да је неопходно да се општи бод, као један од елемената за утврђивање висине пензије (висина пензије = општи бод \times лични бод) усклађује са кретањем просечне зараде у Републици. Сваки други начин усклађивања општег бода, уместо предложеног, за последицу има смањење стопе замене, односно све неповољнији однос између прве пензије и последње зараде осигураника. Стопа замене у Републици Србији у 2009. години износила је 71 одсто. Уколико не буде био прихваћен предлог Савеза самосталних синдиката Србије, за 5 година стопа замене пашће испод 50% и имаће тенденцију даљег пада.

V АМАНДМАН

Члан 33., мења се и гласи:

Члан 33

Члан 80. мења се и гласи:

„Пензија се од 1. априла и 1. октобра текуће године усклађује на основу статистичких података, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике Србије у претходном

периоду, у проценту који представља збир половине раста, односно пада трошкова живота и половине процента раста, односно пада зараде.“

О б р а з л о ж е њ е

Сматрамо да пензије у исплати, односно пензије садашњих пензионера треба да се усклађују по тзв. „Швајцарској формули“, односно у проценту који представља збир половине раста, односно пада трошкова живота и половине процента раста, односно пада зараде. Уколико у формули за усклађивање пензије не би био садржан и одређени елемент зараде, то би се негативно одразило на висину пензије садашњих пензионера.

Према предлогу Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању (чл. 33. и 75.) пензије се усклађују:

„Пензија се од 1. априла текуће године усклађује са кретањем потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци.

Изузетно од става 1. овог члана, ако бруто домаћи производ у претходној календарској години порасте изнад 4%, пензија се усклађује од 1. априла текуће године у проценту који представља збир процента раста, односно пада потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци и процента који представља разлику између реалне стопе раста бруто домаћег производа у претходној календарској години и стопе од 4%.

Пензија се од 1. октобра текуће године усклађује са кретањем потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци.

Исплата усклађене пензије тече од исплате априлске односно октобарске пензије.

Усклађивање пензије врши се на основу података републичког органа надлежног за послове статистике о кретању потрошачких цена за период октобар претходне године – март текуће године, односно за период април – септембар текуће године, као и о кретању бруто домаћег производа.“

„Изузетно ... пензија се од 1. априла 2011. године и 1. априла 2012. године усклађује у проценту који представља збир процента раста, односно пада потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци и процента који представља половину реалне стопе раста бруто домаћег производа у претходној календарској години.“

Предложени начин усклађивања за пензионере је неприхватљив.

АМАНДМАН

После члана 33., додаје се члан 33а који гласи:

„Члан 33а

Уколико просечан износ пензије корисника у осигурању запослених исплаћене за претходну годину износи мање од 60% од износа просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији Републике у претходној години, пензије ће се ванредно ускладити од 1. јануара текуће године, за проценат којим се обезбеђује да износ просечне пензије за претходну годину корисника у осигурању запослених доведе на ниво од 60% просечне зараде без пореза и доприноса исплаћене у претходној години.“

О б р а з л о ж е њ е

Сматрамо да просечна пензија у осигурању запослених не може бити нижа од 60% просечне зараде у Републици, без пореза и доприноса, а у случају да се то деси да се врши ванредно усклађивање.

Одредба о ванредном усклађивању пензија у претходно наведеном смислу постојала је и у важећем Закону о пензијском и инвалидском осигурању (члан 75.), међутим њено важење било је орочено на 3 године, тако да је престала да важи 1. јануара 2009. године.

VII АМАНДМАН

После члана 33а, додаје се члан 33б који гласи:

„Члан 33б

Уколико најнижи износ пензије из члана 76. став 2., исплаћене у осигурању запослених за претходну годину износи мање од 25% од износа просечне зараде запослених на територији Републике у претходној години, најнижи износ пензије ће се ванредно ускладити од 1. јануара текуће године, за проценат којим се обезбеђује да се најнижи износ пензије за претходну годину корисника у осигурању запослених доведе на ниво од 25% просечне зараде у претходној години.“

О б р а з л о ж е њ е

Сматрамо да минимална пензија у Републици Србији не сме да буде нижа од 25% просечне зараде без пореза и доприноса у Републици, а у случају да се то догоди да се врши ванредно усклађивање.

VIII АМАНДМАН

После члана 81., додаје се члан 81а који гласи:

Члан 81а

„Запослени који су у складу са Одлуком о утврђивању Програма за решавање вишка запослених у процесу рационализације, реструктуирања и припреме за приватизацију („Сл. гласник РС“ бр. 64/05 ... 15/09) проглашени технолошким вишком право на старосну пензију стичу у складу са законом који је важио на дан проглашења ових лица технолошким вишком.“

О б р а з л о ж е њ е

У складу са Одлуком о утврђивању Програма за решавање вишка запослених у процесу рационализације, реструктуирања и припреме за приватизацију („Сл. гласник РС 64/05 и ... 15/09) у Републици Србији велики број запослених проглашен је технолошким вишком, а који су имали мање од две, односно пет година за остваривање права на пензију.

За запослене којима недостаје две године до пензије исплаћује се отпремнина у складу са Законом о раду, код раскида уговора о раду и месечна накнада код Националне службе за запошљавање, до стицања првог услова за пензију.

За запослене којима недостаје пет година до пензије исплаћује се посебна новчана накнада и то шестоструки износ просечне бруто зараде у привреди Републике Србије, једнократно код отказа уговора о раду и посебна новчана накнада у ратама (60% просечне бруто зараде у привреди Републике Србије) преко Националне службе за запошљавање, онолико месеци колико запосленом остаје до стицања првог услова за пензију.

Сматрамо да предстојеће измене Закона о пензијском и инвалидском осигурању не би смеле да се односе на запослене који су проглашени технолошким вишком, у складу са програмом Владе. Наиме, у прелазним одредбама Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању обавезно треба да се налази члан по коме се одредбе тога закона, које се односе на услове за остваривање права на старосну пензију, не односе на ова лица.

ПРИМЕДБЕ САВЕЗА САМОСТАЛНИХ СИНДИКАТА СРБИЈЕ НАЧЕЛНОГ КАРАКТЕРА

Савез самосталних синдиката Србије подржава реформу система пензијско-инвалидског осигурања, међутим сматра да та реформа не може искључиво бити усмерена на расходну страну, односно на смањивање стечених права осигурањих лица, већ да она треба да обухвати и приходну страну, тј. питања раста бруто друштвеног производа, повећања запослености, наплате доприноса и др.

Савез самосталних синдиката Србије посебно се залаже за:

- 1. ефикаснију контролу и наплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање** (стварном применом одредби Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање и Закона о пореском поступку и администрацији и њиховим одговарајућим изменама);
- 2. изградњу одговарајућих контролних механизма ради смањења сиве економије,** и у том циљу одговарајуће измене важеће законске регулативе;

3. одговарајуће измене у Закону о пензијском и инвалидском осигурању, **како запослени који одлази у пензију не би сносио последице уколико његов послодавац није уплаћивао допринос за пензијско и инвалидско осигурање;**

4. **утврђивање власништва над лечилиштима, бањама и другом непокретном имовином и доношење Закона о имовини Републичког фонда ПИО;**

5. **враћање дела средстава од коришћења и приватизације објеката за чију су изградњу коришћена средства Републичког фонда ПИО;**

6. **постојање обавезе послодавца да изврши уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на најнижу порописану основицу за запослене до 30-тог у месецу, иако не изврши исплату зараде (у 2006. години ова обавеза је укинута).**